

Семінарське заняття 4

Тема дисципліни: Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень

Шановні студенти гр. П-31, 32,33! Заняття буде проходити на платформі Google meet (посилання на конференцію буде надіслано в ваші групи в Вайбері в режимі реального часу). Рекомендую Вам мати перед собою Кримінальні кодекси .

До уваги студентів!

ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ ВАМ НЕОБХІДНО:

1. Всім обов'язково пройти тестування на сайті «На урок» за темою семінарського заняття. Активне посилання буде надіслано вам у групу в Вайбері (тестування в режимі реального часу) . Результати тестування викладач побачить на своїй особистій сторінці, робити скрін та надсилати НЕ ПОТРІБНО! Тестування проходити один раз, вказувати своє ім'я та прізвище.

1. За бажанням опрацювати питання, які винесені на семінарське заняття в залежності від обраного вами рівня:

- для задовільного рівня достатньо просто відповіді на будь-яке з питань викладених в плані семінарського заняття;

- для достатнього та високого рівня вам необхідно:

- виконати реферат по одній з запропонованих тем або виконати дослідницьку роботу – на ваш вибір; вам рекомендовано відповіді оформити творчо, а саме: підібрати статистику, вироки судів із даної категорії справ, підібрати відеосюжети, скласти діаграми, зробити аналіз – все на ваш вибір! (див. вимоги до реферату наведені в Додатку 1);

- АБО створити презентацію (не менше 10 слайдів, не рахуючи титульного та останнього слайда) відповідно до обраного питання. Рекомендовано ознайомитися з вимогами до створення презентації за посиланням <http://www.hmapopedagogics.kh.sch.in.ua/news/id/12>

Реферат та презентація повинні містити титульну сторінку, де необхідно зазначити наступне:

Реферат/Презентація
до семінарське заняття № ____
з дисципліни «Кримінальне право»
на тему: « _____ »
виконав (-ла) студент(-ка) групи П - ____

(ПІБ)

Оцінка буде виставлятися з урахуванням повноти відповіді, правильності, охайності в оформленні.

Виконані завдання в форматі .doc (ворд) надсилайте на перевірку на пошту:

- Шиян О.М. - Shiuanoksana2020@gmail.com
- Бубненко О.О.- bubnenkova.work@gmail.com

Тема семінару: ***Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень***

План

1. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень.
2. Відмінність між повторністю кримінальних правопорушень та продовжуваними кримінальними правопорушеннями .
3. Поняття сукупності кримінальних правопорушень.
4. Ідеальна і реальна сукупність кримінальних правопорушень.
5. Характеристика рецидиву кримінальних правопорушень:
 - поняття та характеристика;
 - види рецидивів.

Шановні студенти, рекомендую повторити аудіолекції за цією темою за наступними посиланнями:

- https://www.youtube.com/watch?v=wiKb_fiEij0 – аудіолекція к.ю.н, доц. Є. В. Шевченко «Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень»
- <https://www.youtube.com/watch?v=E3Ar2OL8h6g&t=1260s> аудіолекція к.ю.н., доц. Пономаренко Ю. А. «Повторність, сукупність та рецидив злочинів»
- <https://www.youtube.com/watch?v=FxLgp25NpR8> – кримінальна практика - рецидив кримінальних правопорушень

Література

Базова:

1. Конституція України прийнята 28 червня 1996 року // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> ;
2. Кримінальний кодекс України прийнятий 5 квітня 2001 року //; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>;
3. Кримінальне право України. Загальна частина : навчальний посібник/ [В. М. Трубников, М. В. Даньшин, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. В. М. Трубникова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019 р. – 444с.
4. Кримінальне право України: Заг. частина: підруч. для юрид. спец. вищ. закладів освіти / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. Професорів М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація – К-Х: Юрін-ком Інтер – Право, 2019 р. – 416 с.

Допоміжна:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України /. За заг. ред. Литвинова О. М. – К. : «Центр учбової літератури», 2019. – 528 с.
2. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2010/UgolovPravoZag.pdf
3. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/52439/1/sukhonos_kriminalne_pravo.pdf;jsessionid=9CAA40042FB651E4219F638ED0FF0400

Ключові поняття: повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень; повторність кримінальних правопорушень.

Рекомендовані реферати

1. Практичні аспекти розмежування різновидів множинності кримінальних правопорушень – повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень.
2. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень.
3. Практика застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень та їх правові наслідки

Питання для актуалізації пізнавальної діяльності студентів:

1. Що називається множинністю кримінальних правопорушень?
2. Які ознаки характеризують множинність кримінальних правопорушень?
3. Яке кримінальне правопорушення називається одиничним?
4. Які виділяють види одиничних кримінальних правопорушень?
5. Які ознаки характеризують повторність кримінальних правопорушень та її види?
6. Які ознаки характеризують сукупність кримінальних правопорушень та її види?
7. Які ознаки характеризують рецидив кримінальних правопорушень та його види?
8. У чому полягає відмінність між повторністю, сукупністю та рецидивом кримінальних правопорушень?
9. Як кваліфікуються повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень?
10. Яке кримінально-правове значення повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень?

Дослідницька робота

1. Відмежування рецидиву кримінальних правопорушень від суміжних понять.
2. Кримінально-правовий зміст поняття повторності кримінальних правопорушень.

Методичні рекомендації

Перше питання. Студенти повинні визначити, що ч. 1 ст. 32 вказується, що повторністю кримінальних правопорушень визнається вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених однією і тією самою статтею або частиною статті Особливої частини КК.

У ч. 3 цієї ж статті законодавець визнає повторним вчинення двох або більш кримінальних правопорушень і у випадках, передбачених різними статтями, якщо це прямо встановлено в Особливій частині КК.

Ознаки повторності:

а) особою (групою осіб) вчинено два або більше самостійних одиничних кримінальних правопорушень. Конкретизуючи це положення, примітка до ст. 185, наприклад, вказує, що крадіжка чужого майна визнається повторною, якщо вона була вчинена після будь-якого посягання, пов'язаного із заволодінням майном. Тим самим закон встановлює, що повторним вважається вчинення кримінальних правопорушень, хоча б удруге, причому має на увазі одиничні самостійні кримінальні правопорушення (викрадення шляхом крадіжки або вимагання тощо).

Для поняття повторності не має значення, були (обидва або більше кримінальних правопорушень) закінченими, чи одне з них було лише готуванням до кримінального правопорушення або замахом на нього, а також форми співучасті (у перший раз мало місце кримінальне правопорушення, вчинене за попередньою змовою групою осіб, а в другому – співучасть із розподілом ролей) і роль, що виконував співучасник у кримінальному правопорушенні, яке утворювало собою повторність: в одному випадку він міг бути виконавцем, а в іншому – пособником тощо.

б) одиничні кримінальні правопорушення, що утворюють повторність, вчинюються неодноразово, тобто віддалені один від одного певним проміжком часу. Наприклад, першою вчиняється крадіжка, потім шахрайство, або послідовно дві крадіжки тощо.

в) для повторності не має значення, була або ні особа засуджена за раніше вчинений нею злочин. І дійсно, якщо звернути ся до статей КК, в яких передбачається повторність, то в жодній із них не сказано, що особа повинна або, навпаки, не повинна бути засуджена за раніше вчинений злочин. Скрізь у цих статтях (наприклад, ч. 2 ст. 152, ч. 2 ст. 185) вказується на вчинення кримінального правопорушення повторно без будь-яких обмежень. Таким чином, повторність має місце як у випадках, коли за перший із вчинених кримінальних правопорушень особа не була засуджена, так і у випадках, коли нове кримінальне правопорушення було вчинене після засудження за перше.

г) повторність виключається, якщо за раніше вчинене кримінальне правопорушення особа була звільнена від кримінальної відповідальності, закінчилися строки давності, або на це кримінальне правопорушення поширилася амністія чи за нього була погашена або знята судимість.

При підготовці до другого питання слід врахувати, що повторність, не пов'язана з засудженням за раніше вчинене кримінальне правопорушення, тобто фактична повторність, перебуває у певному співвідношенні з поняттям продовжуваного кримінального правопорушення.

У частині 2 ст. 32 прямо сказано, що повторності, передбаченої ч. 1 цієї статті (тобто повторність тотожних кримінальних правопорушень) немає при вчиненні продовжуваного кримінального правопорушення, яке складається з двох або більше тотожних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром.

Що зближує повторність тотожних кримінальних правопорушень і продовжуване кримінальне правопорушення? І там і тут вчинюється дві або більше дії, що є тотожні, однакові. Крім того, між цими діями є певний проміжок часу. Але що ж відрізняє ці поняття? Це важлива проблема і теорії, і судової практики. Практичне значення цього питання полягає в тому, що при продовжуваному кримінальному правопорушенні виключається повторність, і діяння особи кваліфікується як єдине кримінальне правопорушення, наприклад, за ч. 1 ст. 185.

Продовжуване кримінальне правопорушення як одиничне кримінальне правопорушення характеризується тим, що діяння, які його складають, об'єднані єдиним злочинним наміром, спрямовані до загальної мети. При повторності тотожних кримінальних правопорушень має місце не єдине, одиничне кримінальне правопорушення, а їх множинність, де кожне окреме діяння не має з іншими того

фактичного зв'язку, який властивий тотожним діянням у продовжуваному кримінальному правопорушенні.

Третє питання. Студенти повинні визначити, що сукупністю кримінальних правопорушень визнається вчинення особою двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, за жодне з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються кримінальні правопорушення, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом.

Ознаки сукупності кримінальних правопорушень :

1) учинення особою двох або більшої кількості кримінальних правопорушень , причому кожен із них має характер окремого одиничного кримінального правопорушення.

2) кожне з кримінальних правопорушень, які утворюють сукупність, передбачене самоїєю статтею КК, тобто кваліфікується за однією, окремою статтею кримінального закону чи за різними частинами однієї й тієї ж статті КК. Так, якщо винний при вчиненні хуліганства завдав ножем потерпілому тяжке тілесне ушкодження, то має місце сукупність злочинів і вчинене слід кваліфікувати за ч. 4 ст. 296 і за ч. 1 ст. 121 КК.

Четверте питання. Студенти повинні визначити, що *ідеальна сукупність* наявна, якщо одним діянням особи вчинено два чи більшу кількість кримінальних правопорушень. (*Наприклад, ідеальну сукупність утворюватимуть дії винного, який під час вчинення розбійного нападу вчиняє умисне вбивство або заподіює тяжкі тілесні ушкодження.*)

Кримінальні правопорушення , які утворюють ідеальну сукупність, мають низку спільних ознак:

- ✓ у них повністю або частково збігається об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення
- ✓ спільний суб'єкт кримінального правопорушення
 - ✓ спільною може бути і суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Водночас ідеальна сукупність може мати місце і при вчиненні кримінальних правопорушень, одне з яких характеризується виною умисною, а інше вчиняється з необережності.

Від одиничного кримінального правопорушення ідеальна сукупність відрізняється тим, що вона спричиняє шкоду щонайменше двом об'єктам (або предметам) кримінально-правової охорони.

Реальна сукупність наявна, якщо винний різними самоїїними діями вчиняє два чи більшу кількість кримінальних правопорушень. Отже, за реальної сукупності є дві чи більше дії, кожна з яких є самоїїним кримінальним правопорушенням.

При підготовці до п'ятого питання слід врахувати, що рецидивом злочинів (як різновиду повторності) за ст. 34 КК визнається вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне кримінальне правопорушення . Рецидив кримінальних правопорушень можливий за наявності двох ознак: а) вчинення особою нового будь-якого або тотожного, чи однорідного кримінального правопорушення; б) наявність у такої особи судимості (однієї або кількох) за раніше вчинене (вчинені) кримінальне правопорушення; в) судимість

має бути за умисний раніше вчинене кримінальне правопорушення й вчинення нового умисного кримінального правопорушення. Особа визнається такою, яка має судимість, з дня набуття обвинувальним вироком законної сили і до моменту погашення або зняття судимості. Вчинення особою, яка має судимість, нового умисного кримінального правопорушення може мати місце під час відбування строку покарання або під час визначеного в законі строку судимості після відбуття покарання.

Випадки, коли другий (або наступний) умисне кримінальне правопорушення вчиняється особою, яка має судимість за перше (або наступне) кримінальне правопорушення, різні. Із загальної кількості таких випадків теорія кримінального права виділяє три види рецидиву:

- загальний рецидив - це вчинення будь-якого умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за будь-який раніше вчинене умисно кримінальне правопорушення. Цей вид рецидиву не зазначений у жодній статті Особливої частини Кодексу і не має значення для кваліфікації. Наявність загального рецидиву кримінальних правопорушень суд враховує як обставину, що обтяжує покарання за ознакою «рецидив кримінальних правопорушень», (п. 1 ч. 1 ст. 67 КК) при призначенні покарання у межах санкції відповідної статті закону;

- спеціальний рецидив - це повторне (після засудження за перше) вчинення не будь-якого кримінального правопорушення, а певного, в одному випадку тотожного кримінального правопорушення, в іншому - однорідного кримінального правопорушення. Спеціальний рецидив зазначений у деяких статтях Особливої частини Кодексу як ознака, що надає певному складу кримінального правопорушення тяжкого (кваліфікованого) виду.

Наявність спеціального рецидиву кримінального правопорушення має правові наслідки щодо кваліфікації нового вчиненого кримінального правопорушення тоді, коли вона вказана в самому законі (статті) як ознака, що надає основному складу кримінального правопорушення кваліфікованого виду. Ознака вчинення кримінального правопорушення "особою, раніше судимою" стосується лише тотожних кримінальних правопорушень, про це йдеться в окремих статтях кримінального закону, зокрема в ч. 2 ст. 201, ч. 2 ст. 203, ч. 3 ст. 212, ч. 3 ст. 296 КК. В інших, визначених у законі, випадках при кваліфікації вчиненого особою, яка має судимість, нового (нових) як тотожного, так і однорідного, кримінального правопорушення такий рецидив враховується як складова повторності таких кримінальних правопорушень. Так, викрадення майна визнається вчиненим повторно у всіх випадках, якщо особа раніше вчинила один із тотожних або однорідних кримінальних правопорушень, перелічених у примітці 1 до ст. 185 КК, незалежно від того, чи була вона раніше засуджена за це. Нагадаємо, що рецидив кримінального правопорушення відсутній, якщо за раніше вчинене кримінальне правопорушення (кримінальні правопорушення) судимість була погашена або знята.